

”Jag vill spela fotboll”

- **En essä om att få barn engagerade i förskolans undervisning**

Av: Maria Ganse

Handledare: Elinor Hållén
Södertörns högskola
Interkulturell lärarutbildning mot förskola, erfarenhetsbaserad
Utbildningsvetenskap C
Självständigt arbete 15 hp | Hötterminen 2019

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

”I want to play football” – An essay about getting children involved in preschool education

Abstract

The purpose of this experience-based essay is to reflect on a dilemma that may arise in my work as a preschool teacher and which I present in my own experienced story. The dilemma is that I as a preschool teacher have a responsibility to give the children the conditions to develop in the subjects presented by the preschool curriculum, such as mathematics, language, science and technology. At the same time, I meet children who are not always receptive to it and where I sometimes fail to reach them. I present this in five different situations where I myself am an educator who meets children in events that have occurred but which are to some extent distorted. In these situations I tell you about Fia, Cassandra, William and Simon. Fia and Cassandra are more interested in playing than taking part in an experiment in which we investigate what happens when you put sugar cubes in water. William would rather build a space rocket of Lego than listen to a fairy tale, and Simon longs to play football when we reflect on what we can do to help the environment.

In my reflection, I will base myself on three issues. My first question is how I as a preschool teacher can shape the teaching so that the whole group of children becomes engaged and interested in learning new things. My second issue is how I as a preschool teacher can help the children who are not so involved in teaching situations to become more involved. My third issue is how I can be a fair preschool teacher towards all children. I will reflect on these three issues with the help of my story and the literature I have chosen to use as references to my thesis. I have tried to choose literature of great breadth so that it can be as productive as possible for my thesis. What I find is that a greater preparation for the activity and also a follow-up afterwards can affect the children’s group’s commitment and interest in a good direction. Other factors that can have a positive impact can be to increase the variation, work more in smaller groups to more easily support each child and to base more on what the children are interested in.

Keywords: Preschool assignments, teaching, learning, commitment, participation, justice, reading literature, groupsize

Sammanfattning

Syftet med den här erfarenhetsbaserade uppsatsen är att reflektera över ett dilemma som kan uppstå i arbetet som förskollärare och som jag gestaltar i min egenupplevda berättelse.

Dilemmat är att jag som förskollärare har ett ansvar att ge barnen förutsättningar att utvecklas i de ämnen som förskolans läroplan presenterar, som till exempel matematik, språk, naturvetenskap och teknik. Samtidigt möter jag barn som inte alltid är mottagliga för det och där jag ibland inte lyckas nå fram. Jag presenterar detta i fem olika situationer där jag själv är pedagogen som möter barn i händelser som har inträffat men som till viss del är förvrängda. I dessa situationer berättar jag om Fia, Cassandra, William och Simon. Fia och Cassandra är mer intresserade av att leka än att delta i ett experiment där vi undersöker vad som händer när man lägger sockerbitar i vatten. William vill hellre bygga en rymdraket av lego än lyssna på en saga, och Simon längtar efter att få spela fotboll när vi ska reflektera över vad vi kan göra för att hjälpa miljön.

Jag kommer i min reflektion att utgå från tre frågeställningar. Min första frågeställning är hur jag som förskollärare kan forma undervisningen så att hela barngruppen blir engagerad och intresserad av att lära sig nya saker. Min andra frågeställning är hur jag som förskollärare kan hjälpa de barn som inte är så delaktiga i undervisningssituationer att bli mer delaktiga. Min tredje frågeställning är hur jag kan vara en rättvis förskollärare gentemot alla barn. Jag kommer att reflektera över dessa tre frågeställningar med hjälp av min berättelse och den litteratur jag har valt att använda som referenser till min uppsats. Jag har försökt att välja litteratur med stor bredd så att den ska kunna vara så givande som möjligt till min uppsats. Vad jag kommer fram till är att en större förberedelse inför aktiviteten och även en uppföljning efteråt kan påverka barngruppens engagemang och intresse i en bra riktning. Andra faktorer som kan ha en positiv påverkan kan vara att öka variationen, jobba mer i mindre grupper för att lättare kunna stötta varje barn samt att utgå mer från vad barnen är intresserade av.

Sökord: Förskolans uppdrag, undervisning, lärande, engagemang, delaktighet, rättvisa, litteraturläsning, gruppstorlek

Innehållsförteckning

Berättelse	5
Syfte och frågeställningar	9
Metod	10
Etiska överväganden	12
Reflektion över frågeställningarna	13
Första frågeställningen	14
Andra frågeställningen	21
Tredje frågeställningen	26
Slutord	30
Käll- och litteraturförteckning	34

It takes a village to raise a child

Afrikanskt ordspråk

Berättelse

Jag kommer in i samlingsrummet och sätter mig på samlingsmattan med en bunt laminerade bokstäver i min hand. Barnen som går på avdelningen där jag jobbar samlas i en ring på golvet och någon undrar vad vi ska hitta på idag på samlingen.

- Idag ska vi göra något med bokstäver säger jag och börjar lägga ut A till Ö så att alla ska kunna se.

Vi har pratat lite om bokstäver tidigare och de flesta barnen vet nu vilken bokstav som är deras första i namnet.

-Det där är min bokstav! säger någon och pekar på en av konsonanterna.

-Nej, det är min pappas bokstav! protesterar en annan.

Det uppstår en mild konkurrens om vilken bokstav som egentligen tillhör vem, och jag förklarar att det finns väldigt många människor i den här världen som börjar sitt namn på samma bokstav, så det kan mycket väl vara så att man börjar sitt namn på samma bokstav som någon man känner. Jag fortsätter att berätta om vad jag har planerat att vi ska göra på samlingen idag:

-Jag tänkte att vi ska leka en lek med alla bokstäver.

Jag förklarar hur leken går till och vi börjar. De flesta verkar intresserade och får kämpa med utmaningen att räcka upp sin hand och vänta på klartecken för att få svara när de har kommit på vad jag är ute efter. Vi övar en del på handuppräckning på samlingarna så att inte alla ska ropa ut sina svar samtidigt. Det blir mer ordning då, och fler barn får en chans att komma till tals på det sättet tänker jag. Många barn som vill vara delaktiga känner säkert en stor entusiasm och kan knappt sitta stilla för att de är så ivriga att få berätta vad de vet för oss andra i samlingsringen. Men bredvid dessa entusiastiska 3–5 åringar sitter det också några barn som inte visar så stort intresse för det vi gör. Jag försöker ge dem en chans att säga något också eftersom jag vill vara en rättvis pedagog, men de vill inte alltid ändå. Jag har en ambition att ge lika mycket utrymme till alla barn i den här situationen, men det är inte helt

enkelt. Detta har fått mig att fundera på vad som egentligen blir bäst: att släppa fram de som är delaktiga och låta de andra vara med och lyssna eller att stötta de mindre delaktiga och därmed inte ge lika mycket utrymme till de barn som så gärna vill bidra med ett svar? Vad blir mest rättvist och vem vinner mest på det ena eller andra alternativet i längden? Jag tänker på förskolans läroplan där det förklaras att förskolan ska främja alla barns lärande. Men hur kan jag lära och få med mig alla barn på bästa sätt?

Efter samlingen äter vi lunch och sedan är det dags för läsvila. Idag har jag valt att läsa en bok för barnen som handlar om en flicka som är ute på upptäcktsfärd i naturen. Tanken med att läsa just den boken var att jag skulle få ett tillfälle att lära barnen något om naturvetenskap. Flickan i boken upptäcker olika träd och granar, hon iakttar nyfiket en ekorre som skalar sina kottar, och så ser hon en fågel som flyger fram och tillbaka med pinnar i munnen som den bygger sitt bo med. Jag läser och läser. De flesta verkar lyssna intresserat. Det är nu inte hela barngruppen jag läser för, eftersom några barn sover efter lunchen. Cirka 7–8 stycken brukar det vara i genomsnitt på läsvidan varje dag. Något barn kommenterar något som flickan i boken gör. Någon annan sitter tyst och stilla och lyssnar noggrant. En tredje är väldigt fokuserad på någonting helt annat och hör nog inte ett ord av vad vi andra reflekterar över. Läroplanens ord nästan maler i mitt huvud om att förskolan ska lära alla barn något. Alla barn. Jag känner mig en aning stressad och tänker: Men hur ska jag få med mig alla? Jag kan ju inte tvinga någon att lyssna på en saga direkt. Aktiviteterna vi gör under en dag på förskolan är ju tänkta att vara roliga och lärorika, inte påtvingade. En påtvingad aktivitet blir nog inte så lärorik heller. Eller kan den bli det? Kan ett barn som först tänker att han eller hon inte vill delta senare tycka att ”ja men det här var ju ganska spännande ändå” med lite uppmuntran och vägledning från en vuxen? Jag testar genom att göra en snabb återkoppling till något som nyss hände i boken, samtidigt som jag tittar entusiastiskt på barnet som nyss var fokuserad på någonting annat. Jag är osäker på om det ger något resultat, så jag väljer att fortsätta läsa vidare utan att göra någon stor affär av det hela.

När läsvidan är klar får barnen leka fritt på avdelningen. Några leker med dockor, andra kör med bilar, några sitter vid ett bord och lägger pussel, ritar eller gör pärlhalsband. Allting flyter på bra en lång stund men till sist uppstår några konflikter som gör att jag väljer att avsluta den fria leken och istället samla alla barn vid bordet.

-Vi kan göra ett experiment! säger jag.

De flesta brukar tycka att det är spännande och jag försöker hitta på nya roliga saker att undersöka vid varje tillfälle. Den här gången tar jag fram två sockerbitar och två glas vatten.

Det ena glaset fyller jag med kallt vatten och det andra med varmt.

-Vad tror ni händer om man lägger ner sockerbitarna i vattnet? undrar jag.

Jag får flera påhittiga svar, men två barn når jag inte riktigt fram till känner jag.

-Fia och Cassandra, vad tror ni? frågar jag.

Ingen av dem ser särskilt engagerade ut just nu men så länge de inte stör någon annan så kanske det leder till något positivt ändå tänker jag. Allt detta gör jag med läroplanens ord i bakhuvudet om att förskolan ska utmana barnen så att de utvecklas i sitt lärande. De kanske blir intresserade och lär sig lite senare tänker jag. Vi utför experimentet, jag tar några bilder under tiden för att ha som dokumentation och sedan kan barnen få leka fritt en stund till innan det är dags för mellanmål.

Senare samma eftermiddag, när alla barn på avdelningen är på väg ut till förskolans gård så tar jag med mig lite material ut med förhoppningen att kunna aktivera några barn som kanske inte kan komma på något särskilt att göra. Jag tar med mig en låda med lego, ett pussel, några kriter, pennor och en bunt ritpapper. Jag ställer ut sakerna på borden som vi har under tak, ifall att det skulle börja regna, och några barn kommer direkt fram till mig och vill genast bygga och rita. En av dem är William, barnet som var fokuserad på någonting helt annat under läsvidan. Jag sätter mig bredvid honom och observerar vad som händer i just den stunden. Jag säger inte så mycket, utan tittar mest på hur legobitarna staplas på varandra av de små händerna.

-Det ska bli en rymdraket! berättar han stolt. En rymdraket som flyger i rymden bland alla stjärnor!

Jag ler och tänker att jag kanske kan utveckla det här på något sätt, om det nu är något som fångar just det här barnets intresse? Ja det gör jag, bestämmer jag mig för. Nästa samling som jag ska hålla i kommer att handla om rymden. Rymden och universum som vi alla lever i, och solen, månen och stjärnorna som finns där uppe kan vi också prata om. Och så kan alla barn få göra en var sin rymdraket av toapappersrullarna som vi har sparat på avdelningen för att pyssla med. Då kanske jag lyckas få med mig William också.

Nästa dag börjar vi förmiddagen med att dela in barnen i mindre grupper. Vi har ett pågående tema om hållbar utveckling och snart är det dags för den stora skräpplockardagen. Då kommer vi att ge oss ut i närområdet uppladdade med sopsäckar för att slänga allt skräp som

vi hittar på marken. Inför denna stora skräpplockardag delar vi alltså in oss i små grupper för att prata om vad man kan göra för att hjälpa naturen. Jag skriver upp alla förslag på ett stort vitt papper som jag tänker att vi kan sätta upp på väggen. Många fina tankar och idéer lyckas vi få ihop:

-Man kan slänga maten i den gröna hinken! säger någon.

-Ja precis, vi komposterar våra matrester här på förskolan säger jag. Vad kan man göra mer?

-Åka tåg! säger en annan.

-Ja, säger jag, tåg är ett miljövänligt sätt att resa på.

Vi diskuterar en stund och jag skriver ner alla kloka ord på det vita arket.

-Simon, säger jag sedan, vet du någonting man kan göra som är bra för miljön?

-Nä, svarar Simon.

-Kan du komma på någonting? undrar jag.

-Nä, svarar Simon igen. Jag vill spela fotboll.

-När vi kommer ut på gården kan vi spela fotboll, säger jag. Men nu hade jag tänkt att vi skulle prata lite om vad man kan göra för att hjälpa miljön, som att slänga sitt skräp i papperskorgar till exempel.

-Får vi gå bort till stora fotbollsplanen och spela idag? undrar Simon.

Jag börjar känna mig lite smått stressad och tänker på vad som står i läroplanen om att förskolan ska ge barnen en förståelse för hur vårt levnadssätt kan påverka samhället och miljön. Jag svarar på hans fråga:

-Ja, ni får gå till fotbollsplanen om en vuxen följer med er, men kan du först komma på någonting som man kan göra som är bra för miljön?

Både Simon och jag skrattar lite nu åt vår kommunikation, för vi är lika envisa båda två och han avslutar den med att säga:

-Man kan spela fotboll! ⁱ

Syfte och frågeställningar

I min berättelse beskriver jag situationer mellan mig och barnen på förskolan där jag har en ambition att lära barnen något. Jag ser mig själv som en pedagog som under min utbildning till förskollärare alltmer har förstått vikten av hur stor betydelse förskolans undervisning faktiskt har för barnen. Så länge jag var relativt ny i yrket tänkte jag mest att det var roligt att jobba med barn, men någon gång under utbildningen hände något som gjorde att jag började fokusera mer på själva undervisningen när jag jobbade. Jag har arbetat på förskola vid sidan av studierna under hela förskolläraryrket, och jag märker själv att jag har utvecklats i min yrkesroll när jag blickar tillbaka några år bakåt i tiden. Men fortfarande finns det några saker jag vill förbättra hos mig själv som förskollärare.

Syftet med denna C-uppsats är att jag vill lyfta fram ett dilemma som kan uppstå i arbetet med barn på förskolan. Dilemmat är att jag som förskollärare har ett ansvar att ge barnen förutsättningar att utvecklas i de ämnen som förskolans läroplan presenterar, som till exempel matematik, språk, naturvetenskap och teknik. Samtidigt möter jag barn som inte alltid är mottagliga för det. Jag tycker att det är ett viktigt dilemma att ta upp eftersom det dyker upp med jämna mellanrum och dessutom tydliggör det en del av vad mitt arbete som förskollärare kan innebära.

Jag kommer i min reflektion att utgå från tre frågeställningar. Min första frågeställning är hur jag som förskollärare kan forma undervisningen så att hela barngruppen blir engagerad och intresserad av att lära sig nya saker. Min andra frågeställning är hur jag som förskollärare kan hjälpa de barn som inte är så delaktiga i undervisningssituationer att bli mer delaktiga. Min tredje frågeställning är hur jag kan vara en rättvis förskollärare gentemot alla barn. Jag kommer att reflektera över dessa tre frågeställningar med hjälp av min berättelse och den litteratur jag har valt att använda som referenser till min uppsats. Avsikten med mitt examensarbete är framförallt att jag ska lära mig något som jag kan ha nytta av i mitt framtida arbete som förskollärare. Förhoppningsvis kan jag också inspirera någon annan som läser detta på något sätt.

Metod och teori

Jag har i mitt arbete på förskolan blivit bemött på olika sätt av olika barn vid just undervisningssituationer. Jag upplever att intresset för att lära sig kan variera hos barn i förskolan och denna erfarenhet ligger till grund för min examinationsuppsats. Jag har valt att skriva uppsatsen i en så kallad essäform, vilket innebär att jag har ett sökande och reflekterande angreppssätt när jag skriver. Lotte Alsterdal, författare och docent vid Södertörns högskola, har skrivit artikeln ”Essäskrivande som utforskning”. Hon beskriver essäskrivande som metod och förklarar: ”Karakteristiskt är att texten uppehåller sig vid författarens egna erfarenheter och tankar” (Alsterdal, 2014, s. 62). Dilemmat som jag har utgått ifrån är något jag tycker är angeläget att reflektera över. Jag ingår själv som en av personerna i berättelsen och situationerna som jag presenterar är i huvudsak egenupplevda situationer. Med det menar jag att jag till viss del har skrivit om någon replik eller händelse för att det ska passa bättre in i berättelsen. Det mesta jag beskriver har hänt men tidsintervallet mellan de olika situationerna är längre än vad jag har angett och alla situationer har inte hänt på samma förskola.

Jag har valt att skriva uppsatsen enskilt för att det är en form som fungerar bra för mig. Jag har nu flera års erfarenhet av att arbeta med barn i förskolan och det har varit en stor fördel att ha den erfarenheten under min utbildning. Det är också en stor fördel att ha den erfarenheten när jag reflekterar över olika situationer som kan uppstå i arbetet. Tillsammans med handledare och andra förskollärostudenter har jag även reflekterat kring dilemmat på seminarier vid Södertörns högskola. Jonna Hjertström- Lappalainen och Eva Schwarz som är docenter vid Södertörns högskola har skrivit artikeln ”Tänkandets gryning”. De beskriver John Deweys syn på tankar kring handling och konsekvens: ”Vi analyserar just för att förstå vad som binder samman orsak och verkan, handling och konsekvens. När insikten växer blir förutseendet mer exakt och uttömmande” (Hjertström- Lappalainen & Schwarz, 2011, s. 101). Jag upplever att jag har fått en större insikt i vad arbetet på förskolan handlar om tack vare min erfarenhet och min utbildning.

I denna uppsats skriver jag om något jag tycker är meningsfullt. Det känns meningsfullt att skriva om undervisningen i förskolan och hur jag som förskollärare kan agera i olika situationer. Maria Hammarén, forskare vid Kungliga tekniska högskolan (KTH), har skrivit boken *Skriva – en metod för reflektion*. Hammarén skriver: ”Skrivande kan vara en metod både för reflektion och för att synliggöra erfarenhetsgrundad kunskap. Att synliggöra erfarenhet handlar om att hämta stoff ur sitt eget lager – för att kunna belysa det” (Hammarén, 2005, s. 17–18). Det är precis vad jag har gjort i min uppsats. Jag försöker i min reflektion att sätta ord på och reflektera över några erfarenheter jag har fått i mitt arbete på förskolan.

Jag refererar en hel del till *Läroplan för förskolan, Lpfö18*, som Skolverket har skrivit. Förskolans läroplan är ett av de styrdokument som förskolan ska följa och den beskriver vad förskolans värdegrund och uppdrag innebär samt vilka mål och riktlinjer som finns. Jag tror att det var någonting med läroplanen som fick mig att bli mer intresserad av undervisningen i förskolan. Den har varit ett bra stöd i många hemtentor och arbeten under utbildningens gång och det kändes självklart att även referera till den i min uppsats. Ett exempel på vad förskolans mål kan vara är: ”Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar” (Skolverket, 2018, s. 13–14). Ett exempel på en av alla riktlinjer som presenteras i läroplanen är: ”Förskollärare ska ansvara för att varje barn utmanas och stimuleras i sin utveckling av språk och kommunikation samt matematik, naturvetenskap och teknik” (Skolverket, 2018, s. 15). Jag nämner detta för att jag vill ge dig som läser en förståelse för vad mitt arbete handlar om. En del av mitt dilemma som jag reflekterar över innebär att jag har läroplanens ord i bakhuvudet där det tydligt står att jag har ett pedagogiskt ansvar som ibland är svårt att nå upp till när jag möter barn som inte är mottagliga för undervisning. Dilemmat innebär också att jag vill vara en rättvis förskollärare, vilket kan tolkas på flera sätt.

Övrig litteratur, förutom läroplanen, som jag har valt att referera till har både vetenskaplig och annan karaktär. *FN:s barnkonvention* finns med som referens eftersom det också är ett styrdokument som alla pedagoger på förskolan ska följa och som dessutom blir lag i Sverige den 1 januari 2020. Jag refererar även till en granskning av Skolinspektionen (2016) som handlar om hur förskolor egentligen arbetar med undervisning och vad förskollärarna har för syn på sitt arbete. Några olika författares teorier om undervisning och utbildning i dagens

förskola finns med som referenser, som till exempel Damber, Nilsson & Ohlssons (2013) undersökning om hur litteraturen används i förskolan i ett pedagogiskt syfte och vad som påverkar om barnen lär sig något eller inte i samband med lässtunderna, och en artikel av Sheridan, Williams & Pramling Samuelsson (2014) som undersöker faktorer som gruppstorlek och organisation och hur det kan påverka barns inläring. Andra författare som tar upp detta med undervisning i förskolan på olika sätt är Doverborg, Pramling & Pramling Samuelsson (2013) samt Eidevald & Engdahl (2018), Sheridan, Pramling Samuelsson & Johansson (2009) och Colnerud & Hägglund (2004). Jag refererar även till några historiska tänkare som Aristoteles (300-talet f.Kr) och Comenius (1600-talet) som båda reflekterade och skrev om vad de ansåg att kunskap och lärande kunde innebära. Jag har valt denna litteratur för att jag tycker att det ger en bra bredd som referenser och för att jag tycker att dessa kan kopplas väl till mitt valda uppsatsämne.

Litteraturen presenterar olika teorier som jag har reflekterat kring. Damber, Nilsson & Ohlsson betonar till exempel vikten av att skapa en förväntan hos barnen innan man börjar läsa en bok för dem för att få deras uppmärksamhet. Sheridan, Williams & Pramling Samuelsson menar att lärarnas organisation är mycket viktig för förskolans kvalitet. Comenius hade en teori om att man som lärare bör möta sina elever där de just nu befinner sig och ligga lågt när man undervisar. Skolinspektionen däremot menar i sin artikel som jag använt mig av att det krävs ett engagemang från den som ska undervisa. Det har varit intressant att titta på dessa olika teorier eftersom de i vissa fall är varandras motsatser. Vad som sedan fungerar bäst i undervisningssammanhang får var och en bilda sig en egen uppfattning om. Kanske har alla teorier en poäng?

Etiska överväganden

Alla namn i berättelsen är fingerade och vissa situationer är delvis förvrängda. De situationer jag tar upp är enligt min åsikt inte så utlämnande men det är ändå viktigt att ta hänsyn till att människor har rätt att vara anonyma i ett sådant här sammanhang. Barnen som figurerar i berättelsen har ju inte haft möjligheten att godkänna sitt deltagande i min uppsats och jag vill värna om deras integritet. Vetenskapsrådet har skrivit *Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet är en myndighet under

Utbildningsdepartementet som stödjer forskning i olika vetenskapsområden. De nämner det så kallade konfidentialitetskravet som innebär just detta att värna om människors integritet. De skriver: "Vad som anses vara etiskt känsligt kan naturligtvis variera från samhälle till samhälle och från en tid till en annan. Utgångspunkten bör vara vad man kan anta att de berörda (således ej forskaren) och deras efterlevande kan uppfatta som obehagligt eller kränkande" (Vetenskapsrådet, 2006, s. 12). Jag vill såklart inte att något barn jag skriver om i min uppsats, eller någon av deras anhöriga, ska behöva känna sig illa behandlade eller kränkta. Därför använder jag påhittade namn till de barn som figurerar i berättelsen samt låter vara osagt vilka förskolor situationerna har inträffat vid.

Reflektion

Hur kan jag som förskollärare forma undervisningen så att hela barngruppen blir engagerad och intresserad av att lära sig nya saker? Hur kan jag som förskollärare hjälpa de barn som inte är så delaktiga i undervisningssituationer att bli mer delaktiga? Hur kan jag vara en rättvis förskollärare gentemot alla barn? Jag tänker att jag med de här frågorna ska reflektera över mitt problem. Jag vill så långt det är möjligt fokusera på vad som fungerar bra istället för att fastna i vad som inte fungerar bra. Jag upplever ibland i mitt arbete på förskolan att många barn är intresserade av att lära sig nya saker som jag har planerat och förberett att undervisa om, men så finns också de barn som är mindre intresserade. Detta kan inträffa oavsett om vi pratar om bokstäver, siffror, djuren i skogen eller om vi gör ett litet experiment av något slag. Jag önskar att jag kunde nå fram till alla barn i min undervisning. Det står dessutom i förskolans läroplan att jag som förskollärare har ansvaret för undervisningen i förskolan (Skolverket, 2018, s. 12) och samtliga barn ska ju få de rätta förutsättningarna för att lära sig något. Anledningen till att jag i vissa fall inte lyckas nå fram kan vara flera, tänker jag. Men oavsett vad anledningen är så vill pedagogen i mig få hela barngruppen engagerad redan när de går på förskolan eftersom de inom en snar framtid ska börja i skolan, där de kommer att få lära sig ännu mer. Jag vill att barnen ska känna sig redo för skolstarten när de lämnar förskolan. ⁱⁱ

Hur kan jag som förskollärare forma undervisningen så att hela barngruppen blir engagerad och intresserad av att lära sig nya saker?

Hur kan jag forma undervisningen så att jag får med mig alla barn? Det är vad min första frågeställning handlar om. Jag kanske behöver planera och förbereda mig mer inför själva undervisningssituationen har jag tänkt. Att skriva ned mina tankar om aktivitetens syfte, metod och utförande innan jag samlar barnen för att göra något är kanske värt att testa? Det kan bli ett mer tydligt genomförande då än om jag bara har tänkt tanken. När aktiviteten sedan är genomförd så kan jag skriva ned hur det hela gick, vilka reflektioner som uppstod hos barnen och om jag noterade något förväntat eller oförväntat resultat. Det kanske skulle påverka gruppens engagemang och intresse för det vi gör genom att jag får en bra inramning på aktiviteten? Om jag sedan får en rutin på detta så blir det nog inte så tidskrävande. Jag återkommer till detta senare i uppsatsen.

Som förskollärare har jag vissa styrdokument som jag ska följa i mitt arbete, och ett av dessa är förskolans läroplan. Den är skriven av Skolverket som är en förvaltningsmyndighet som styr och stödjer förskolan, skolan, fritidshem och vuxenutbildningen. I läroplanen finns förskolans värdegrund och uppdrag nedskrivet, samt vilka mål och riktlinjer som gäller i arbetet. Ibland har jag hört och själv också använt uttrycket ”skola för små barn” i diskussioner om förskolan, eftersom det finns ett pedagogiskt syfte med både förskolan och skolan. Men det finns också skillnader mellan förskolan och skolan och jag vill nämna några sådana skillnader som är viktiga för mig när jag reflekterar över mitt uppdrag. Christian Eidevald och Ingrid Engdahl har skrivit boken *Utbildning och undervisning i förskolan – omsorgsfullt och lekfullt stöd för lärande och utveckling*. Eidevald är docent i förskoledidaktik och Engdahl är docent i barn- och ungdomsvetenskap vid Stockholms universitet. Båda var delaktiga i arbetet med den senaste utgåvan av förskolans läroplan, Lpfö18. De skriver: ”Ett övergripande uppdrag är att, under omsorgsfulla och lekfulla former och med hänsyn till barnets erfarenheter och intressen, ge varje barn förutsättningar för att lära och utvecklas så långt som möjligt i relation till målområdena och utifrån de normer och värden som är beskrivna i förskolans läroplan” (Eidevald & Engdahl, 2018, s. 9). Jag återgår till exemplet med Simon som ville spela fotboll när vi skulle komma på olika sätt att vara miljövänliga inför skräpplockardagen: Hade jag kunnat få med mig honom i min undervisning om jag hade gjort det hela på ett mer lekfullt sätt? Blev det för tråkigt för honom just då att försöka komma på något att säga utan att det var direkt kopplat till en lek

eller annan praktisk aktivitet? Det fanns förstås en anledning till att jag avsatte tid för att reflektera med barnen över vad vi kan göra för att vara miljövänliga. I förskolans läroplan står det: ”En positiv framtidstro ska prägla utbildningen. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Barnen ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling- såväl ekonomisk och social som miljömässig” (Skolverket, 2018, s. 9). Men jag hade kanske lyckats få Simon mer engagerad i aktiviteten om den hade varit utformad på ett annat sätt?

Ibland kan själva tillfället också ha betydelse för om man som pedagog lyckas få med sig alla barn. Den miljöinriktade aktivitet jag presenterade för barnen kanske inte passade Simon så bra just då? Om jag hade gjort samma sak med barnen vid ett annat tillfälle till exempel efter att Simon hade fått spela fotboll som han så gärna ville så kanske hans intresse för att delta hade varit större? Eidevald och Engdahl skriver vidare att: ”Undervisning i förskolan innebär en pedagogisk balansgång med ett gemensamt fokus, där barn och förskollärare koncentrerar sig på samma sak, fenomen, norm eller mål inom ramen för de mål som beskrivs i läroplanen” (Eidevald & Engdahl, 2018, s. 19). Ett gemensamt fokus är förstås en bra förutsättning för att kunna få med sig alla barn i barngruppen, och det är det jag vill uppnå i mitt arbete med förskolebarnen. Men det är en stor utmaning ibland eftersom en barngrupp består av många olika individer med olika intressen, personligheter och önskemål som behöver sina prioriteringar av mig som förskollärare.

Kraven på vad barnen lär sig under sin tid på förskolan är inte detsamma som kraven på vad barnen i skolan ska lära sig, men som förskollärare ska jag ändå ge barnen förutsättningar för att kunna lära sig något i de ämnen som presenteras i läroplanen, som till exempel matematik, språk, naturvetenskap och teknik. Detta ska ske på en nivå som är lämplig för barn i förskoleåldern. Eidevald och Engdahl beskriver i ett avsnitt i boken om vad utbildning i förskolan innebär, i jämförelse med utbildning i skolan. De största skillnaderna är att förskolan har så kallade strävansmål, vilka kan ses som mindre strikta och kravfyllda till skillnad från skolans så kallade uppnåendemål, samt att förskolan är frivillig till skillnad från skolan som är obligatorisk i Sverige (ibid., s. 39). Författarna skriver också att: ”Undervisning handlar om vad förskollärarna medvetet vill att barn i olika lärandesammanhang ska ges möjlighet till och stöttning i att utveckla kunskap om och förmågor för, samt hur mål, innehåll och aktiviteter relaterar till varandra” (ibid., s. 109). Jag

tolkar det författarna skriver som att jag som förskollärare ska ta hänsyn till att förskolebarnen fortfarande är små barn och därför kan jag inte ställa lika höga krav på dem som jag hade kunnat göra om jag hade arbetat med större barn som går i skolan, men det bör ändå finnas en röd tråd i det arbete jag gör med barnen på förskolan. Det är något jag verkligen strävar efter att uppnå för jag tänker att det ger en bra helhet som gynnar dem. I exemplet där jag avbröt den fria leken för att göra ett experiment med sockerbitar var det två barn, Fia och Cassandra, som jag inte riktigt nådde fram till. Kanske att de visade ett mindre intresse för aktiviteten just för att de blivit avbrutna i något de inte själva var färdiga med än för att göra något de inte riktigt förstod syftet med just då? Det fanns ju en anledning till att jag samlade barnen för att göra något med dem, eftersom den fria leken som först fungerade bra sedan inte gjorde det längre. Men även om det fanns en anledning så kanske det inte passade lika bra för alla barn just då och det kan förstås ha påverkat engagemanget hos några av dem. Undervisningen i förskolan ska i och för sig kunna uppstå spontant. I förskolans läroplan står det: ”I utbildningen ingår undervisning. Undervisning innebär att stimulera och utmana barnen med läroplanens mål som utgångspunkt och riktning, och syftar till utveckling och lärande hos barnen. Undervisningen ska utgå från ett innehåll som är planerat eller uppstår spontant eftersom barns utveckling och lärande sker hela tiden. Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande” (Skolverket, 2018, s. 7). Detta experiment gjorde jag spontant för att jag bedömde att just där behövdes ett initiativtagande från mig som pedagog, men det kan hända att Fias och Cassandras intresse hade varit större om jag hade planerat och förberett barnen för aktiviteten mer i förväg. Nu blev de avbrutna i en lek som de själva hade valt att göra tillsammans och som dessutom fungerade bra just mellan dem två. Något i deras vänskap kanske fick ett litet avbrott när jag inledde en pedagogisk aktivitet mitt i deras lek. Fia och Cassandra var oskyldiga till att den fria leken på avdelningen inte fungerade längre, och ändå fick de ta en konsekvens för att några andra hade hamnat i en konflikt. Det känns förstås inte rätt när jag tänker på det i efterhand, eftersom det inte är så jag vill bygga upp min undervisning. Samtidigt kan jag inte påstå att jag agerade på ett felaktigt sätt heller eftersom jag i min roll som pedagog till barnen ibland är tvungen att gå emellan och bryta av om det är något som inte fungerar som det ska. Men det kan vara en förklaring till varför jag inte lyckades nå fram till Fia och Cassandra just då.

Jag vill såklart ha en hög kvalitet på undervisningen när jag jobbar. Sonja Sheridan, Ingrid Pramling Samuelsson och Eva Johansson som är verksamma vid Göteborgs universitet har

skrivit avhandlingen *Barns tidiga lärande – En tvärsnittsstudie om förskolan som miljö för barns lärande*. De skriver om förskolans kvalitet och barns lärande och menar att det finns ett samband mellan detta (Sheridan, Pramling Samuelsson & Johansson, 2009, s. 25).

Förskollärarnas kompetens, tydliga målformuleringar samt ett gott samarbete med hemmen presenteras som viktiga faktorer för lärandet, samt även det pedagogiska förhållningssättet och kvaliteten på relationerna som finns mellan barnen i barngruppen (ibid., s. 26). Jag funderar på detta med förskolans samarbete med hemmen, och jag upplever att det ofta handlar om kommunikation kring barnens lek och omsorg på förskolan. Kommunikation mellan förskola och hem kring själva lärandet är något som jag uppfattar vara mindre förekommande. Skulle en utveckling av denna typ av kommunikation kunna gynna barngruppens lärande i helhet undrar jag. Det kanske skulle bidra till ett större fokus mot undervisningen i förskolan åtminstone. Vidare skriver författarna: "[...] forskning visar att vad föräldrar gör när de är tillsammans med sina barn har betydelse för deras lärande i förskolan" (ibid., s. 121). Borde pedagoger uppmuntra föräldrar att göra pedagogiska aktiviteter tillsammans med sina barn för att de ska lära sig mer i förskolan, och senare även i skolan? Eller är det föräldrarnas eget ansvar hur de vill hjälpa sina barn? Jag tänker spontant att det i första hand är pedagogernas uppgift att undervisa, men om det kan bidra till en förbättring att involvera vårdnadshavarna mer så borde det såklart vara värt ett försök.

Undervisning och kunskap har länge intresserat oss människor. Bernt Gustavsson har skrivit boken *Kunskapsfilosofi – Tre kunskapsformer i historisk belysning*. Gustavsson är författare och professor i pedagogik och skriver om kunskapen ur ett historiskt och filosofiskt perspektiv utifrån den vetenskapliga, den praktiska samt den etiska och politiska kunskapens traditioner. Han skriver: "Kunskap är ett mångtydigt ord. Mångtydigheten ligger på flera olika plan och vi använder ordet i de mest skiftande betydelser. [...] Kunskap inhämtar vi i en process som ständigt pågår, i vilken vi skaffar oss allt större överblick, förståelse av sammanhang och djupare insikter" (Gustavsson, 2000, s. 13). Jag tolkar det som att vi människor kan bli mer medvetna om hur det vi vill förstå relaterar till annat. Gustavsson beskriver de grekiska begreppen episteme, techne och fronesis som filosofen Aristoteles grundade på 300-talet f.Kr. Det är dessa begrepp som även kallas den vetenskapliga (hur allting fungerar), den praktiska (hur man producerar något) samt den etiska och politiska kunskapen (som handlar om att ha ett gott omdöme) (ibid., s. 15). Jag tänker att även barnen i dagens förskola har rätt att utvecklas på dessa tre sätt. Och jag tror att vad Gustavsson skriver ska förstås som att de kan göra det om de får förutsättningar för det. Gustavsson nämner

också att Aristoteles beskrev människan som av naturen nyfiken och intresserad av att få kunskap om något (ibid., s. 19) samt att vetandet (episteme), kunnigheten (techne) och klokheten (fronesis) blev grunden till vad kunskap anses vara idag (ibid., s. 34). Jag tycker att det är intressant och värt att nämna detta eftersom det är tankar som levt kvar i världen i över 2000 år. Jag instämmer med Gustavsson, och Aristoteles, i att människan av naturen är nyfiken och intresserad av att få kunskap. Men jag är också medveten om att som förskollärare i modern tid är det mitt uppdrag att väcka nyfikenhet och intresse hos barnen för att de ska få en chans att lära sig något och utvecklas under sin tid på förskolan.

Det finns fler historiska författare som skrivit litteratur om undervisning som jag gärna vill referera till. Tomas Kroksmark har översatt Johan Amos Comenius bok *Didactica Magna – Stora undervisningsläran*. Kroksmark är verksam vid institutionen för metodik i lärarutbildning vid Göteborgs universitet. Johan Amos Comenius var biskop, lärare och författare på 1600-talet. Comenius skrev detta verk år 1632 och det har kallats ett centralverk för undervisningen. Kroksmark citerar Comenius ord: ”Det huvudsakliga syftet med vår undervisningslära är att söka och finna tillvägagångssätt, med vilket följande önskemål kan förverkligas: Lärarna skall undervisa mindre, lärjungarna däremot lära mer. Skolorna skall erbjuda mindre bråk, leda och fåfängt arbete men kunna uppvisa mer fritid, större trevnad och gedignare framsteg” (Kroksmark, 1989, s. 13). Det låter som ett bra mål att sträva efter tycker jag, men jag tror att om barnen (min egen översättning av lärjungarna) ska kunna lära sig mer så krävs också ett engagemang från den som undervisar, alltså förskolläraren i mitt fall. Men vad kan Comenius ha menat med detta när han skrev det? Tänkte han att lärjungarnas engagemang ökar på grund av att lärarna kliver ett steg tillbaka och ger mer plats för elevens egna utforskning? Eller tänkte han att ansvaret för vad var och en lär sig ligger hos den som ska lära sig något? Eller menade Comenius någonting annat med det han skrev? Jag kan förstås prova mig fram i mitt arbete och ta ett kliv tillbaka vid en undervisningssituation och se om det påverkar intresset och engagemanget hos något eller några barn. Kanske att det skulle bidra till att fler känner sig mer manade att delta? Ansvaret för undervisningen vill jag inte lägga på barnen, men ett barn kan säkert utvecklas genom att få berätta om något som hon eller han har kunskap om för andra barn på en samling eller vid ett annat undervisningstillfälle. Vidare förklarar Kroksmark att vad Comenius bland annat ville förmedla till sina läsare var att läraren bör möta eleven där eleven befinner sig just nu och att undervisningen till en början bör vara enkel och konkret (ibid., s. 18). Att möta någon där denne befinner sig just nu tolkar jag som att man tar hänsyn till hur mycket kunskaper

personen har sedan tidigare, vad personen är medveten om eller vad personen är intresserad av. Till viss del kan jag säkert avgöra vad barnen på förskolan kan, men ibland tänker jag att jag som pedagog också kan få chansa lite och testa mig fram för att se vad som fungerar bra i barngruppen. Hur fel kan det bli? Och behöver ett litet misstag verkligen leda till så stora konsekvenser? Människor är ibland så bra på att kritisera sig själva, jag tänker att jag förmodligen vinner mer på att istället uppmuntra mig själv och våga ta nya initiativ i mitt arbete. Det kan faktiskt leda till något väldigt bra.

Efter denna tillbakablick på intressanta historiska texter som diskuterar undervisning och lärande vill jag nu diskutera en annan text som påverkar hur undervisning och lärande formas idag. Gustav Fridolin presenterade i juni 2018 arbetet med förskolans nya läroplan, *Lpfö18*. Fridolin är politiker, författare och folkhögskollärare. Han säger: ”Alla barn har rätt till en bra start på sitt lärande. En bra förskola är grunden för ett jämlikt skolsystem. Därför behöver vi en förskola som hänger med i tiden” (Regeringen, 2018). Jag instämmer förstås i att alla barn har rätt till en bra start på sitt lärande, och jag är medveten om att jag är en av alla förskollärare i Sverige som bär ansvaret för att det ska bli så! Jag ser det som en ära och värdefull uppgift, och jag hoppas att jag kommer känna mig nöjd med min insats den dagen då jag avslutar min karriär inom förskolan. Till min och alla kollegors hjälp i det här yrket har vi några som kontrollerar det vi gör. Skolinspektionen är en statlig myndighet som granskar förskolan, skolan, fritidshem och vuxenutbildningen. Skolinspektionen har nyligen granskat 82 förskolor i Sverige med syftet att uppmärksamma förskolans arbete med det pedagogiska arbetet. Artikeln som presenterar denna granskning heter ”Förskolans pedagogiska uppdrag – Om undervisning, lärande och förskollärares ansvar”. Generaldirektör Helén Ängmo skriver i artikelns förord: ”Resultaten visar att barnen i stort ges förutsättningar att utvecklas och lära men det sker sällan genom medveten undervisning, det vill säga målstyrda processer, som syftar till utveckling och lärande. Det är därmed inte säkerställt att barnens utveckling och lärande sker i riktning mot de mål som förskolan ska sträva efter. Med en medveten undervisning kan barnen erbjudas större möjligheter att utvecklas optimalt” (Skolinspektionen, 2016, s. 4). Den medvetna undervisningen som Skolinspektionen nämner tolkar jag som en undervisning där förskolläraren har en ambition att barnen ska lära sig något, och även en förutfattad plan om vad barnen ska lära sig. Jag vill uppnå en sådan medvetenhet i min undervisning, och jag tror att den skulle ge en god förutsättning för att jag som förskollärare ska lyckas engagera och intressera alla barn. De målstyrda processer som Skolinspektionen nämner tolkar jag som projekt eller teman med ett pedagogiskt innehåll

som förskolor brukar ha. Det kan vara ett bra sätt att göra undervisningen rolig för barnen genom att använda sig av sådant där man kopplar lärandet till något spännande.

Vidare i artikeln skriver Skolinspektionen:

Det finns genomgående i de granskade förskolorna en otydlighet bland såväl arbetslag som förskolechefer i vad undervisning innebär och hur den ska bedrivas i förskolan. Såväl förskolechefer, förskollärare som arbetslag ser undervisning och lärande som liktydiga begrepp och förskollärarna ser inte sig själva som undervisande lärare. Barnen i förskolorna riskerar därför att gå miste om en rad tillfällen då de genom undervisning kan få möjlighet att utvecklas och lära optimalt i riktning mot de mål förskolan ska sträva efter (ibid., s. 6).

Jag nämner detta eftersom jag också tror att barnen lär sig mer om de får kunskap från sina pedagoger. Vi kan inte bara luta oss tillbaka och tänka att barnen lär sig massor av sig själva. Vi behöver förutom goda förebilder också vara undervisande pedagoger i vårt arbete. Jag blev lite förvånad över att förskollärarna i granskningen inte ser sig själva som undervisande lärare. Jag tänker att om jag som förskollärare undervisar barnen så kan barnen få upp ögonen för vad de är intresserade av. För det är inte säkert att de vet det än, tänker jag. De har ju bara levt i några år och har mycket roligt kvar att se fram emot. Men de kan behöva lite vägledning för att hitta något som kan inspirera dem. Frågan är vad Skolinspektionen menar med att förskollärarna inte ser sig själva som undervisande lärare. Vad ser de sig som då undrar jag som under min utbildning verkligen fått upp ögonen för hur stor betydelse undervisningen har för barnen i förskolan. När det gäller begreppen undervisning och lärande så kan de tolkas på flera olika sätt. Längre fram i artikeln står det att:

Personalen som menar att undervisning och lärande är samma sak har dock ingen gemensam bild av hur detta lärande sker. Däremot finns en generell uppfattning att lärande sker ständigt under dagen och att det inte är förknippat med några särskilda situationer. Så snart barnet kommer innanför dörren börjar lärandet och pågår hela dagen, uttrycker några [...] Om lärandet sker hela tiden, oavsett om personalen finns där eller inte, finns en risk att ansvaret för lärandet läggs på barnen. Detta är inte rimligt då barn som vistas i förskolan ska få stimulans och utmaningar i sin utveckling och sitt lärande i riktning mot strävansmålen. För att det ska ske krävs att det finns personal som stödjer lärandet i den riktningen (ibid., s. 15).

Jag vill vara en ansvarsfull förskollärare som lyckas bra med min undervisning, både för min egen och barnens skull. Jag vill både ha styrda aktiviteter med barnen där jag undervisar och

jag vill även kunna se möjligheter i spontana situationer där det kan uppstå ett lärande, som när barnen ska klä på sig för att gå ut till exempel då jag kan prata om höger och vänster strumpa, sko eller vante. Det är också en sorts lärande även om det inte kräver någon förberedelse från mig som förskollärare. Min upplevelse är att vissa kan bli misstänksamma när man talar om undervisning i förskolan, för det kan missförstås och låta som att barnen inte får tid att vara barn och leka. Men min erfarenhet är att de får det. Det finns tid på förskolan för fri lek. Men barn kan också behöva en utmaning i sin vardag tror jag. För när de får det så händer något positivt med deras utveckling, både när det gäller den kunskapsmässiga utvecklingen och den personliga, individuella utvecklingen.

Hur kan jag som förskollärare hjälpa de barn som inte är så delaktiga i undervisningssituationer att bli mer delaktiga?

Jag har en vision att få alla barn att bli delaktiga. Men hur kan jag hjälpa de barn som inte är så delaktiga att bli mer delaktiga i undervisningssituationer? Det är vad min andra frågeställning handlar om. Svaret på den här frågan kan vara detsamma som på min första frågeställning. Om jag engagerar och intresserar mig lite mer för det jag har planerat att vi ska göra så kanske ett engagemang och intresse kan smitta av sig till barnen? Ett annat sätt kan vara att försöka lista ut vad just dessa barn är intresserade av och göra någon gemensam aktivitet av det. Om dessa barns intressen får stå i centrum en stund kanske deras intresse för annat också kan öka? Att för övrigt variera innehållet på samlingar, gruppaktiviteter och även förnya det material som finns på förskolan kan säkert också påverka barns delaktighet på ett positivt sätt. Om jag som förskollärare har en stor variation på undervisningen så kanske jag kan väcka en nyfikenhet hos fler och lyckas få alla delaktiga vid något tillfälle.

Jag vill att barnen ska tycka att det vi gör på förskolan är roligt oavsett om det gäller en styrd aktivitet eller fri lek. När barnen har roligt så lär de sig mer. När det gäller den fria leken, till exempel rollekar, så lär sig barnen säkert något i den också, men jag kommer inte fördjupa mig i det nu eftersom jag fokuserar på den undervisning där jag som förskollärare tar initiativet och presenterar något för barnen i ett pedagogiskt syfte. Jag vill hitta ett bra arbetssätt som får alla barn att vara delaktiga. Än så länge är det som sagt en vision. I förskolans läroplan står det: "Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn" (Skolverket, 2018, s. 7). Men vad gör man då som pedagog när ett barn inte vill delta? Ulla Damber, Jan Nilsson och Camilla

Ohlsson har skrivit artikeln ”Litteraturläsning i förskolan”. De representerar tillsammans ämnet svenska och inriktningarna didaktik och läs- och skrivutveckling och har undersökt hur litteraturen används i förskolan i ett pedagogiskt syfte, och vad som påverkar om barnen lär sig något eller inte i samband med lästunderna. Författarna skriver ett stycke om just det som min uppsats handlar om: ”Vad gör man när barn inte vill lyssna eller delta?” och de menar att ”Det är viktigt att man då som pedagog analyserar situationen för att se vad det är som gör att något eller några barn inte lyssnar eller vill delta. Är det något i situationen som jag som pedagog kan förändra eller förbättra?” (Damber, Nilsson & Ohlsson, 2013, s.77–78).

Jag försöker reflektera över vad jag kan förändra eller förbättra. Det kanske bara krävs något litet för att en utveckling ska ske. Författarna ställer flera bra frågor som är värda att reflektera kring: ”Är boken som läses väl vald, d.v.s. berör och engagerar den? Handlar den om sådant som barnen kan relatera till och som har betydelse för dem? Har jag som pedagog skapat goda förutsättningar för högläsningstunden genom att t.ex. skapa en förväntan inför bokens innehåll?” (ibid., s. 78). Dessa frågor ger mig en bra tankeställare. Om jag tar situationen med läsvidan som ett exempel igen där William som senare byggde en rymdraket av lego inte var så intresserad av att lyssna, hade jag lyckats få med mig honom i den situationen om jag hade följt dessa råd? Var boken väl vald? Ja, det tycker jag nog att den var. Jag hade en tanke om att den var pedagogisk på ett spännande sätt och jag upplevde att den passade bra att läsa för barn i förskoleåldern. Kunde barnen relatera till bokens handling och hade den en betydelse för dem? Ja, det tycker jag. Barn har ofta lätt att relatera till andra barn och djur som finns representerade i sagor och jag upplevde den som betydelsefull eftersom den handlade om allt möjligt som kan hända ute i naturen. Hade jag som pedagog skapat en förväntan inför bokens innehåll innan jag började läsa den? Nej, det hade jag inte. Jag samlade barnen och började läsa i hopp om att de skulle bli intresserade ändå. Kanske att William som inte lyssnade så mycket hade gjort det om jag hade skapat denna förväntan i förväg? Nu blev det istället så att barnen samlades för att lyssna på sagan som de brukar göra varje dag vid den tiden men William kanske fortfarande var fokuserad på något som någon sa eller gjorde när vi åt lunch? Det kan finnas en poäng med att förbereda barnen lite mer än vad jag gjorde så att alla hinner landa efter övergången från den ena aktiviteten till den andra. Då ökar nog också chanserna för att fler barn ska hinna bli lite nyfikna på vad som ska hända härnäst.

Damber, Nilsson och Ohlsson skriver att man kan prata med barnen om bokens framsida innan man börjar läsa och förklarar att: ”Det ger barnen förförståelse och hjälper till att skapa engagemang hos barngruppen. Genom detta samtal får barnen stöd av varandras kommentarer om förväntningarna på bokens innehåll och de kan redan innan läsningen börjar formulera frågor till texten (och bilderna)” (ibid., s.79). Jag tolkar det som att jag kan vinna mycket på att låta barnen inspireras av varandra under en aktivitet, även om jag som pedagog har ansvaret för hur resultatet blir.

När det gäller organisationen av arbetet kan jag som förskollärare säkert påverka barnens delaktighet på ett positivt sätt. Sonja Sheridan, Pia Williams och Ingrid Pramling Samuelsson som alla är verksamma vid Göteborgs universitet har skrivit en artikel som heter ”Groupsize and organisational conditions for children´s learning in preeschool: a teacher perspective”. Artikeln handlar om hur förskolepedagoger kan påverka barnens lärande i en positiv riktning. Syftet med undersökningen som Sheridan, Williams och Samuelsson har gjort är att se hur förskolegruppernas storlek påverkar barns inläring. Författarna vill bland annat ta reda på hur förskollärarna organiserar barngruppen och den pedagogiska miljön i förskolan, och varför de gör som de gör. De vill också ta reda på förskollärarnas syn på gruppstorleken (Sheridan, Williams & Pramling Samuelsson, 2014, s. 380). Jag kommer inte att fördjupa mig i ämnet som berör barngruppernas storlek utan vad jag är mest intresserad av i just den här undersökningen är vad som visade sig fungera bäst när det gäller förskollärarnas organisering av barngruppen, och hur det kunde främja barnens pedagogiska utveckling. Vad Sheridan, Williams och Pramling Samuelsson framförallt såg var att förskollärarnas organisation betyder väldigt mycket för förskolans kvalitet. Då pedagoger delar in barnen i mindre grupper kan de lättare hjälpa varje barn, och styrda aktiviteter gav ett bättre lärande än fri lek (ibid., s. 383).

Om jag går tillbaka till mitt första exempel med bokstavsleken på samlingen jag hade med hela barngruppen, kanske att jag lättare hade nått fram till alla barn om jag hade gjort det i en liten grupp i taget? Då hade jag förmodligen kunnat stötta varje barn lite mer, och kanske att det hade blivit en bättre balans mellan de mer och mindre delaktiga barnen? Jag tänker att de barn som hörs och syns mycket i en stor grupp kan ha lättare att släppa fram sina kompisar i en mindre grupp, och de barn som ligger lågt i en stor grupp kan vilja ta större plats i en mindre grupp. Sheridan, Williams och Pramling Samuelsson märkte också att det var en stor fördel för förskolans kvalitet om aktiviteterna utgick från något som barnen visade sig vara

intresserade av (ibid., s. 385–392).ⁱⁱⁱ Jag tänker nu igen på exemplet med William, som inte var så fokuserad under läsvidan men som sedan ute på gården byggde en rymdraket med stor entusiasm. Hade han lyssnat på sagan om den hade handlat om rymdraketer som han nog var intresserad av? Det hade han förmodligen. Samtidigt är det svårt som pedagog att välja en bok som passar varenda barns önskemål vid varje tillfälle så någon gång kan det vara något som intresserar den ena och en annan gång blir det något som intresserar den andra. Jag hade också kunnat låta barnen få välja en bok själva. Det finns en god tanke med det då det är ett sätt att låta barnen vara delaktiga i ett beslut som inte kräver något större ansvar. Samtidigt är det en stor fördel om pedagogen som läser boken gör det med ett syfte, och då behöver valet göras av pedagogen. Men det går förstås att variera detta. Ibland kan barnen få välja och ibland kan pedagogen ta ett beslut.

Att ta tillvara på barnens intresse är ju ett sätt att skapa förutsättningar för lärandet, och detta att skapa förutsättningar är något som Elisabet Doverborg, Niklas Pramling och Ingrid Pramling Samuelsson har skrivit mer om i boken *Att undervisa barn i förskolan*. Doverborg, Pramling och Pramling Samuelsson är alla verksamma vid Göteborgs universitet och har skrivit många böcker och artiklar som är relaterade till förskolan. I den här boken sammanställs idéer för hur förskollärare kan arbeta med att skapa möjligheter för lärande hos barnen. Författarna presenterar dessa idéer inom sju olika teman: 1) Variation, 2) Inramning, 3) Samordning, 4) Språk, 5) Utmaning & stöttning, 6) Kunskap, och 7) Synliggörandet av mönster. Då det gäller variation menar författarna att det är en förutsättning för att kunna ge barnen goda lärandesituationer på förskolan (Doverborg, Pramling & Pramling Samuelsson, 2013, s. 24) och att variationen i undervisningen kan bidra till många nya tankar hos barnen (ibid., s. 29–30).

Har jag en bra variation i min undervisning? Ja, det tycker jag att jag har. Jag försöker att hitta på nya aktiviteter vid till exempel samlingar som jag håller i, men då och då tänker jag också att det kan vara en fördel med repetition. Det finns ett ordspråk som lyder *Repetition är kunskapens moder* (ursprungligen från latin: *Repetitio est mater studiorum*) och jag tror att det kan ligga mycket i det. För att minnas något man har lärt sig så behöver det repeteras. Då det gäller inramning menar författarna att pedagogen som undervisar bör ha klart för sig vad barnen ska lära sig genom en god planering, hur detta sedan presenteras för att skapa nyfikenhet och därefter uppföljs samt att pedagogen summerar tillsammans med barnen vad man har ägnat sig åt när det hela är klart (ibid., s. 34–41). Denna inramning kan vara ett

utvecklingsområde för mig. Jag planerar och utför aktiviteter som jag också dokumenterar genom att till exempel fotografera, men jag kan verkligen bli bättre på att följa upp och summera vad jag gör tillsammans med barnen. Kanske att det skulle påverka gruppens engagemang på ett positivt sätt och få alla barn delaktiga? Då det gäller samordningen så innebär det hur pedagogen anpassar undervisningen till barnens förståelse och hur man kommunicerar med barnen (ibid., s. 45–46). Använder jag ett bra språk när jag undervisar barnen? Ja, det tror jag att jag gör. Jag försöker att tala på ett tydligt och enkelt sätt. Detta gäller särskilt när jag undervisar de allra yngsta barnen eller barn som talar ett annat språk än svenska i sitt hem. Jag vill såklart att alla barn ska förstå vad jag pratar om.

Att kunna utmana och stötta barnen handlar enligt författarna bland annat om att se situationer från barnens perspektiv (ibid., s. 64) och vissa barn kan man behöva stötta mer än andra (ibid., s. 69). Vems perspektiv ser jag undervisningen från vid själva undervisningstillfället? Kanske mitt eget, förskollärares perspektiv? Det är i alla fall min utgångspunkt och jag behöver ha en sådan för att sedan kunna bygga vidare på det jag har planerat att göra. Men jag tar såklart hänsyn till hur det verkar upplevas av barnen. På temat kunskap skriver författarna: ”Utan insikter i barns kunnande kan man inte som lärare utmana barn för att de ska vidareutveckla sitt kunnande” (ibid., s. 76) och ”Lärarna måste ha goda ämneskunskaper så att de är väl förtrodda med vilka begrepp och principer som förskolebarn behöver möta för att utveckla en förståelse för dessa” (ibid., s. 77). Hur stora insikter har jag i barngruppens förkunskaper? Min bild av den är att det kan skilja sig mycket från barn till barn. Eller har barnen ungefär samma kunskaper, fast några visar tydligare vad de förstår än andra? Det är inte alltid helt enkelt att avgöra som pedagog. Och hur goda ämneskunskaper har jag själv i matematik, språk, naturvetenskap och teknik? Jag hoppas att jag har tillräckligt goda kunskaper för att jag ska kunna undervisa barn i förskolan. Det sista temat, synliggörandet av mönster, kan till exempel handla om att rutiner i förskolan och rutiner i hemmet ser lite olika ut för barnen på grund av vilken kultur som råder på respektive plats (ibid., s. 92–93). Rutinerna i hemmen kan jag som förskollärare inte påverka i så hög grad, men om en förändring av förskolans rutiner skulle kunna bidra till en positiv lärandeutveckling för barnen så är jag såklart öppen för att prova det. Det skulle kunna handla om flera saker, till exempel att få igång en bra dialog med barnen så att de får chansen att uttrycka sina tankar och funderingar kring ett ämne som de är intresserade av. Man kan tillsammans ställa frågor och utforska något som gör att engagemanget ökar hos de barn som kanske ännu inte fångats av intresset att vara delaktiga i undervisningssituationer. Jag tänker

att detta är en god förberedelse för barnen som senare ska börja i skolan, där kraven på prestation kommer att öka successivt så småningom.

Jag tror framförallt att det är viktigt att ta hänsyn till barnens intressen om det är någon eller några som inte är så delaktiga i undervisningssituationer. Jag tror också att jag som förskollärare kan få dessa barn mer intresserade om jag i förväg lyckas skapa en förväntan, innan vi börjar att göra en aktivitet i ett pedagogiskt syfte. Utmaningen här blir då att locka med sig de barn som till en början kan ha en mindre positiv inställning, för att de också ska få möjligheten att utveckla sitt engagemang i just undervisningssituationer. Jag tror att alla barn kan vinna mycket på det i längden. Jag bör nog också tillägga att jag är medveten om att mer eller mindre engagemang kan uppstå hos alla individer vid olika situationer. Ibland är vi människor mer engagerade, ibland mindre, oavsett om vi just nu är barn, tonåringar, vuxna eller gamla människor. Så att någon är mer eller mindre delaktig behöver därmed inte betyda att denne är detsamma vid ett annat tillfälle. Men jag skulle känna mig väldigt stolt om jag i mitt arbete lyckades få alla barn att bli engagerade och delaktiga vid varje undervisningstillfälle, så det är något jag vill sträva efter.

Hur kan jag vara en rättvis förskollärare gentemot alla barn?

Det är viktigt för mig att vara en rättvis pedagog. Men hur ska jag göra för att vara rättvis gentemot alla barn? Det är vad min tredje frågeställning handlar om, och det är kanske också den svåraste att ge ett enkelt svar på. Går det att vara rättvis i alla lägen? Och vad blir mest rättvist? Att lyfta fram de mindre delaktiga barnen och lugna ner de mer delaktiga? Eller låta de mer delaktiga barnen få ta plats och låta de mindre delaktiga ligga lågt ett tag? Det sistnämnda kan leda till att de barn som ligger lågt kliver fram vid ett senare tillfälle. Men tänk om de inte gör det? Hade jag då kunnat hjälpa och inspirera de barnen genom uppmuntran? Är det mest lämpligt av mig som förskollärare att agera nu eller vänta och se vad som händer i framtiden? I förskolans läroplan står det: ”Förskolan ingår i skolväsendet och vilar på demokratins grund. Av skollagen (2010:800) framgår att utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära” (Skolverket, 2018, s. 5). Jag som förskollärare kan ha en bild av hur jag har tänkt förmedla kunskap men det är inte säkert att det passar alla barn just då. Jag som förskollärare kan också ha en bild av vad rättvisa innebär

för mig men vad som upplevs som rättvist för ett barn kan säkert upplevas som orättvist för ett annat.

Ett styrdokument, förutom läroplanen, som förskolan ska följa är *FN:s barnkonvention*. FN, Förenta Nationerna är en mellanstatlig organisation som främjar ett internationellt samarbete. Barnkonventionen antogs 1989 och där står det att: ”Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras” (Unicef, 2019, Artikel 2). Detta kan låta självklart, men det kan vara värt att nämna det ändå eftersom vad som står i artikeln kan kopplas till rättvisa i förskolan. Och det är som sagt ett av förskolans styrdokument som alla pedagoger ska följa i arbetet med barnen.

Vad är då rättvisa i förskolan? Det kan tolkas på flera sätt. Gunni Kärrby har skrivit artikeln ”Barnets rätt till hög kvalitet i förskolan”. Kärrby var professor vid Högskolan i Borås och har kallats en av landets främsta forskare inom förskoleområdet. Kärrby skriver: ”Oavsett vilken kultur eller vilket land barn växer upp i kan barn kräva att förskolemiljön ska genomsyras av följande:

- Rätten till rättvis behandling.
- Rätten att bli bemött och respekterad som en unik individ.
- Rätten till inflytande och egna val” (Kärrby, 2001, s. 90).

Ger jag alla barn en rättvis behandling? Bemöter jag och respekterar jag alla barn som unika individer? Och ger jag alla barn inflytande och rätt att göra egna val? Ja, det tror jag att jag gör men det är klart att det uppstår situationer där jag inte kan möta varje barns önskning och val. Jag försöker nu att sätta mig in i barnens situation för att få en förståelse för hur de känner och tänker i samlingssituationen, som den första situationen jag presenterade i berättelsen i början av uppsatsen. Om jag vore ett av förskolebarnen på en samling med mig själv som pedagog, hur skulle jag då vilja bli behandlad och bemött? Om jag vore ett barn som gärna deltar i förskolans undervisning, så nog skulle även jag ta chansen att svara rätt så fort tillfälle ges. Jag skulle nog också ropa ut mitt svar före alla andra, och jag skulle förmodligen tycka att fröken gör fel om hon försöker få någon annan att prata istället för mig när jag sitter här och räcker upp handen allt vad jag kan. Samtidigt skulle det nog vara bra för mig om någon sa åt mig att ha tålamod och vänta på min tur, eftersom det finns fler barn på förskolan som behöver få ta sin plats. Jag skulle förmodligen inte tycka att det är så roligt att

få lära mig den läxan, men den kan vara bra att kunna vid andra tillfällen som kommer dyka upp med jämna mellanrum senare i livet. Om jag istället vore ett barn som tycker att förskolans undervisning är svår eller tråkig, så skulle jag nog sitta tyst och fundera på något annat och säkert tycka att fröken gör fel om hon försöker få mig att svara på en jättesvår eller jättetråkig fråga trots att jag inte vill. Eller så vågar jag inte säga så mycket när det är många andra barn där som lyssnar, om jag är blyg eller orolig för att synas och höras inför en grupp människor. Samtidigt skulle det vara bra för mig att öva på att prata inför andra. Det skulle säkert inte kännas så kul just nu men det kommer dyka upp fler situationer i livet när jag växer upp då det är bra att kunna göra sin röst hörd.

Rättvisa är enligt mig viktigt både i förskolan och i skolan. Gunnel Colnerud och Solveig Hägglund, verksamma vid Linköping och Karlstads universitet, har skrivit antologin "Etiska lärare - moraliska barn. Forskning kring värdefrågor i skolans praktik". Där beskrivs bland annat Barnkonventionen och det nämns att vuxnas attityd till unga är en viktig del i arbetet för barnens bästa (Colnerud & Hägglund, 2004, s. 48). Jag tänker att pedagoger på förskolan kan arbeta med att lyfta fram kompetensen hos varje barn, men det är inte säkert att detta görs för alla barn samtidigt. Och då kan vissa situationer upplevas som orättvisa för någon eller några. Vidare skriver författarna: "Rättigheter handlar inte bara om att en person ska få som den vill. Det handlar framförallt om att personens moraliska status höjs" (ibid., s. 53). Jag tror att många barn upplever att de har en hög status, och att de har möjligheter att påverka vad de lär sig på förskolan, men inte alltid. För det finns tillfällen där pedagoger behöver ta beslut utan att i förväg ta hänsyn till barnens åsikter eftersom vi bär på ett ansvar i vår ledarroll. Och detta kan förstås också uppfattas som orättvist av någon eller några.

Är rättvist att bemöta alla barn på samma sätt eller att bemöta alla barn så som jag tror att varje barn vill bli bemött? Och hur kan jag vara rättvis mot mig själv i mitt arbete? Det kan säkert variera från individ till individ hur man känner kring dessa frågor. Kan jag med säkerhet veta hur varje barn vill bli bemött? Jag kanske kan ana, men någon gång har jag säkert gjort ett misstag och jag kommer förmodligen att göra det igen. Detta kan jag vända och vrida på en hel del men jag väljer att stanna här. Jag tror att det finns en rädsla hos pedagoger för att råka göra något som kan upplevas som just diskriminerande eller kränkande. Kanske både i förskolan och i skolan. Självklart ska barn respekteras men vi måste också komma ihåg att alla som jobbar med barn är människor som i vårt arbete hanterar mängder av situationer varje dag där vi behöver ta relativt snabba beslut om det ena

och det andra som kan uppstå mellan barnen, både i undervisningssituationer och vid andra tillfällen. Och det kan innebära att det inte kan bli rättvist för alla varje gång. Förr eller senare brukar det där jämna ut sig. Någon gång får alla barn som vill och räcker upp handen svara först på frågan. Någon gång får alla barn som vill ha den där cykeln ute på gården som är så himla bra. Och någon gång får alla barn som vill sitta i frökens knä. Men alla kan inte få göra det samtidigt. Det är väl också en sorts lärande i förskolan att vänta på sin tur anser jag, även om det inte står beskrivet i något styrdokument.

Slutord

Den här uppsatsen har vuxit fram successivt under hösten 2019 på olika platser i Stockholmsområdet. Jag har letat referenser, läst, reflekterat, funderat och skrivit på bibliotek, caféer, i olika kyrkor och i mitt hem (ofta med katten Findus i knät som lojalt stöd). Tack till alla er som på ett eller annat sätt har inspirerat och uppmuntrat mig under arbetets gång. Och såklart: tack till alla de barn som har inspirerat mig att skriva om det jag skriver om i den här uppsatsen.

Syftet med den här uppsatsen är att jag vill lyfta fram ett dilemma som kan uppstå i arbetet med barn på förskolan. Dilemmat är att jag som förskollärare har ett ansvar att ge barnen förutsättningar att utvecklas i de ämnen som förskolans läroplan presenterar, som till exempel matematik, språk, naturvetenskap och teknik. Samtidigt möter jag barn som inte alltid är mottagliga för det. Nu har jag reflekterat över detta i min uppsats och det har lett fram till att jag har hittat någon form av lösning för att undervisningssituationerna ska fungera så bra som möjligt i fortsättningen.

I dilemmat som jag lyfter fram i uppsatsen reflekterar jag över hur jag som förskollärare kan forma undervisningen så att hela barngruppen blir engagerad och intresserad av att lära sig nya saker, hur jag som förskollärare kan hjälpa de barn som inte är så delaktiga i undervisningssituationer att bli mer delaktiga samt hur jag kan vara en rättvis förskollärare gentemot alla barn. Jag har kommit fram till några faktorer under arbetets gång som kan vara en lösning på dilemmat:

- Genom en god förberedelse inför varje aktivitet eller planerat undervisningstillfälle kan jag förhoppningsvis förmedla en större tydlighet i det jag vill lära ut till barnen och därmed få hela barngruppen engagerad i det jag har tänkt att undervisa om.
- Att följa upp arbetet kontinuerligt kan vara ett sätt att se vad som fungerar bra och vad som fungerar mindre bra vid varje undervisningstillfälle. Detta kan jag lära mig mycket av och i fortsättningen kan jag agera medvetet efter vad som ger bäst resultat för undervisningen i barngruppen.

- Att ha en rik variation på innehållet i undervisningen kan medföra ett större engagemang i barngruppen då nya intressanta händelser väcker en större nyfikenhet hos barnen till skillnad från att upprepa samma aktivitet alltför ofta, även om det finns en fördel med att repetera det vi gör ibland.
- Den övergripande organiseringen av arbetet med barnen är mycket viktig. Jag behöver ha en tydlig struktur för att lyckas uppnå det jag strävar efter.
- Att utgå från vad barnen är intresserade av är en bra utgångspunkt i undervisningen. Om jag inte vet vad det är från början får jag försöka lista ut det genom att introducera barnen i olika ämnen och aktiviteter för att se vad som lockar dem mest.
- Att dela in barnen i mindre grupper kan också vara lönsamt eftersom jag då lättare kan se och stötta varje barn om vi gör en aktivitet i en grupp med fem eller sex barn i jämförelse med en aktivitet i en grupp med närmare tjugo barn. Det kan vara roligt att ha större samlingar också där hela barngruppen är samlad, och det kommer jag fortsätta med också, men poängen är att varje barn lättare får möjligheten att ta sin plats och vara mer delaktig när de medverkar i mindre gruppaktiviteter.

Detta är något jag har börjat göra alltmer under den här hösten när jag jobbar med förskolans barn. För att resultatet ska bli så bra som möjligt gäller det förstås också att få en bra rutin på det hela, vilket jag tror att jag kommer få ganska snart. Mitt dilemma känns fullt möjligt att lösa och jag ser fram emot att uppnå min vision och mina mål i mitt arbete som förskollärare.

Fia, Cassandra, William och Simon är barn som gestaltas i berättelsen i början av min uppsats. Fia och Cassandra är två flickor som visade ett stort intresse för att leka, men däremot inte för att delta i ett experiment som jag presenterade där vi skulle undersöka vad som händer om man lägger sockerbitar i vatten. William är en pojke som gärna byggde en rymdraket av lego men som inte ville lyssna på en saga som handlade om djur och natur. Och Simon är pojken som längtade efter att få spela fotboll mycket mer än att delta i en aktivitet där jag och barnen tillsammans skulle reflektera över vad man kan göra för att hjälpa miljön. Hans uttryck var så tydligt så en av hans repliker fick bli titeln på den här uppsatsen. De här barnen är exempel på hur barn i en barngrupp på förskolan kan te sig, och de är också en slags illustration av hur intresse och engagemang kan förändras från ett tillfälle till ett annat. Fia, Cassandra, William och Simon visar mig och även andra i sin omgivning att de har intressen som gör dem engagerade, men det är inte säkert att deras intresse stämmer överens med vad jag som förskollärare har planerat att undervisa om vid det aktuella tillfället. Jag har

lärt mig när jag har skrivit denna uppsats att det kan löna sig att möta barnen på halva vägen när jag och barnen är fokuserade på olika saker vid samma tillfälle. Om jag är för ambitiös med att barnen ska lära sig allt som står i förskolans läroplan när några av de är koncentrerade på något annat kan jag gå miste om ett bra undervisningstillfälle. Om jag däremot lyckas möta alla barn i något som fungerar bra vid det tillfället kan vi tillsammans utforska något som passar bra just då. Jag har lärt mig under arbetet med denna uppsats att jag behöver hitta en bra balans i min ambition att undervisa barnen och vad barnen vill ha för slags undervisning från mig som förskollärare.

När man skriver en uppsats i essäform där utgångspunkten är ett dilemma är tanken att författaren ser problemet eller problemen ur olika perspektiv och det ska resultera i ett ifrågasättande och reflekterande där man inte nödvändigtvis kommer fram till en lösning på dilemman. Jag har dock försökt att hitta en lösning, och jag har försökt att reflektera över mitt dilemma utan att fastna för mycket i vad som inte fungerade bra. Det har varit min medvetna avsikt sedan jag inledde uppsatsarbetet. Den här undersökningen har lett fram till att jag har fått några nya tankeställare som är kopplade till mitt arbete vilket har varit nyttigt för mig i min utveckling till att bli förskollärare. Faktorer som jag tidigare endast har reflekterat lite grann över har jag nu lagt många timmars arbete på att fundera kring och försökt finna en lösning på med hjälp av mina egna erfarenheter samt intressant litteratur som andra människor har skrivit.

Vilken betydelse undersökningsmetoden har haft för resultatet kan jag lyfta fram på två sätt. Dels har metoden varit ett bra tillvägagångssätt som lett fram till något jag känner mig nöjd med, och dels kan jag ha missat något eftersom metoden har styrt undersökningen till ett resultat jag på förhand har förväntat mig. Mina reflektioner grundas på min egen erfarenhet och jag har dessutom valt litteratur som lyfter fram det jag själv tror på vilket kan ge en snäv bild av undervisningen i förskolan. Men en anledning till att jag gjorde detta i min uppsats var att arbetet inte skulle bli för stort och för brett, och då blev det nödvändigt att smalna av vad jag lägger mitt fokus på. Men jag är medveten om att detta kan ha påverkat resultatet. Om jag istället hade använt mig av en annan metod hade jag eventuellt fått ett annat resultat. Jag blev inte särskilt överraskad av vad jag kom fram till, utan snarare mer övertygad. Men någon annan kanske har en annan infallsvinkel som jag kan ha missat? Det skulle vara intressant att få ta del av den i så fall. Jag vill gärna fortsätta att utvecklas även efter att min utbildning är klar eftersom utveckling är något jag ser som positivt på många sätt.

Att barnen lär sig nya saker i förskolan ser jag förstås också som positivt på flera sätt. Jag tänker att barn förutom kunskapen kan få ett ökat självförtroende om de upplever att de är bra och duktiga i förskolan. Jag nämnde ett afrikanskt ordspråk i början av uppsatsen: *It takes a village to raise a child*. Alla vi som jobbar på förskolan har ett stort ansvar på många sätt för barnen vi möter. Ett sätt är att ge dem förutsättningar för att kunna utvecklas genom undervisning som ger kunskap. Hur man kan söka och finna kunskap är något man kan reflektera länge om. Men nu vill jag avsluta min uppsats med en dikt om kunskap, skriven av Karin Boye:

*Alla de försiktiga med långa håvar
träffar havets jätteskratt.
Vänner, vad söker ni på stranden?
kunskap kan aldrig fångas,
kan aldrig ägas.*

*Men om du rak som en droppe
faller i havet att upplösas,
färdig för all förvandling –
då skall du vakna med pärlemorhud
och gröna ögon
på ängar där havets hästar betar
och vara kunskap.*

Käll- och litteraturförteckning

Alsterdal, L. (2014). "Essäskrivande som utforskning". Stockholm: Södertörns Högskola

Colnerud, G. & Hägglund, S. (2004). "Etiska lärare – moraliska barn. Forskning kring värdefrågor i skolans praktik". Linköping: Linköpings universitet

Damber, U., Nilsson, J. & Ohlsson, C. (2013) "Litteraturläsning i förskolan".

Studentlitteratur AB, Lund

Doverborg, E., Pramling, N. & Pramling Samuelsson, I. (2013). *Att undervisa barn i förskolan*. Stockholm: Liber AB

Eidevald, C., & Engdahl, I. (2018). *Utbildning och undervisning i förskolan – omsorgsfullt och lekfullt stöd för lärande och utveckling*. Stockholm: Liber AB

Gustavsson, B. (2000). *Kunskapsfilosofi – Tre kunskapsformer i historisk belysning*.

Smedjebacken: Fälth & Hässler

Hammarén, M. (2005). *Skriva – en metod för reflektion*. Andra uppl. Stockholm: Santérus förlag

Hjertström- Lappalainen, J. & Schwarz, E. (2011). "Tänkanadets gryning". Stockholm:

Södertörns Högskola

Krokmark, T. (1989): Johan Amos Comenius. *Didactica Magna – Stora undervisningsläran*.

Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB

Kärrby, G. (2001). "Barnets rätt till hög kvalitet i förskolan". Utbildning & demokrati.

Regeringen (2018). *Gustav Fridolin presenterar arbetet med en förnyad läroplan för förskolan*. Stockholm: Pressmeddelande från regeringen 13 juni 2018. Hämtad 2019-11-03 www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/06/gustav-fridolin-presenterar-arbetet-med-en-fornyad-laroplan-for-forskolan/

Sheridan, S., Williams, P. & Pramling Samuelsson, I. (2014) "Group size and organisational conditions for children's learning in preschool: a teacher perspective". *Educational Research* 56 (4) - October 2014

Sheridan, S., Pramling Samuelsson, I., & Johansson, E. (2009) *Barns tidiga lärande – En tvärsnittsstudie om förskolan som miljö för barns lärande*. Göteborg: Geson Hylte Tryck

Skolinspektionen (2016). "Förskolans pedagogiska uppdrag – Om undervisning, lärande och förskollärares ansvar". Stockholm: Skolinspektionen

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan, Lpfö18*. Stockholm

Unicef (2019). *FN:s barnkonvention*. Unicef Sverige

Vetenskapsrådet (2006). Andra uppl. *Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm

ⁱ Delar av berättelsen har jag använt i en hemtenta i delkursen "Att beforska förskolan" på Södertörns högskola.

ⁱⁱ Delar av stycket har jag använt i en hemtenta i delkursen "Att beforska förskolan" på Södertörns högskola.

ⁱⁱⁱ Denna artikel har jag även refererat till i en hemtenta i delkursen "Att beforska förskolan" på Södertörns högskola.